

BIBLIOTEKA
SHTETIT

OH-32

S.96.

SIRI SULEJMANI

ZEMRA E SHOKUT

TREGIME

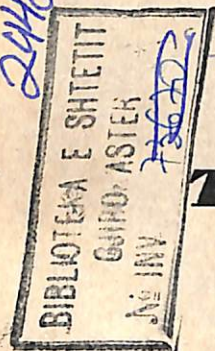
DJH-32

SPG.

SIRI
SULEJMANI

ZEMRA
E
SHOKUT

2948

TREGIME

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

ZEMRA E SHOKUT

Kujtim Habili iu fut jetës familjare në moshë disi të vonë. Ai ishte rritur jetim. Hidhërimet e vdekjes së prindërve dhe të një motre i ka lënë në kujtimet e largëta të fëmijërisë. Mendimin për jetën dhe njerëzit e ka formuar nga plot mbresa në shumë kantiere të vendit, ku ka punuar si montator dhe saldator. Në tjetër ambient ishte rritur Behija, e shoqja, megjithëkëtë, rrallë ka ndodhur që në mes tyre të dilte ndonjë re zemërimi. Edhe kjo ka ardhur jo për gjëra me rëndësi, por nga ndonjë vështrim i ndryshëm mbi sendet që i rrethojnë. Për shembull, Behija, si çdo grua, nxitohej e vinte merak për shtëpinë. Donte ta rregullonte atë sa më bukur. Shkonin vizita te njerëzit e njohur, e kur ktheheshin në shtëpinë e tyre, Behija, nuk e përmbante dot shqetësimin që i sillte krahasimi i shtëpisë së tyre të re, të thjeshtë, me ato të mira që kishin parë.

Kujtimi e kuptonte natyrën e gruas. Ajo në shpirtin e saj ruante dhe botën e familjes ku ishte rritur, të qetë e pa lëvizje, pa shqetësime të ndjeshme, të rregullt e disi të mbyllur, prandaj shqetësimin e saj i përgjigjej i qeshur e plot besim: Lerna rehat e dashur nuse, të gjitha të mirat do të

bëhen ngadalë-ngadalë. Në qoftë se do të mjaftonte vetëm dëshira për të arritur qëllimet, do të hiqej nga jeta procesi i rritjes, i pjekjes, do të kalohej nga mbjellja në korrje, po a bëhet dot kjo? Shiko gëzimet që duhet të veshin jetën, e dashur, ato nuk vijnë vetëm nga mobileritë e shtëpisë.

Kënaqësia e Kujtim Habilit ish in njerëzit. Ai donte njerëz, donte shokë në shtëpi, donte zëra e këngë. Jeta e tij prej jetimi ishte veshur nga gëzimet në shoqëri. Aty në shtëpinë e re i futeshin shpesh kujtimet e vendeve, të kantiereve, të shokëve e të njerëzve që kishte njohur gjatë viteve, e papritur shtëpia i dukej e vogël, e mbyllur... Sa herë binte zilja e derës, në fytyrën e tij ndeheshin rrezja e gëzimit. Ngrehu nuse, po na vjen dikush, — thoshte ai i gjallëruar dhe dilte në korridor i pari. Ky qëndrim i bënte në fillim aq përshtypje Behijes, sa që në sytë e prindërve të saj thoshte: Kujtimi im e pret me aq kënaqësi trokitjen e derës, sikur në shtëpi po na prishen tepricat... Me kalimin e kohës Behija po mësohej me natyrën e burrit të dashur.

Pas një viti çifti Habili priste lindjen e fëmijës së parë. Kjo ngjarje, më e njohura në botë, atyre u dukej si diçka e çuditshme dhe krejt e rrallë. Shpeshherë Kujtimi mbështetej në minder dhe shikonte me kënaqësi të shoqen tek thurte një triko, një palë doreza apo një palë çorape të bardha të vockla, për atë që do të vinte në jetë. Dhe mendja merrte vrapin nëpër kujtime të dhimbshme, të largëta, kthehej në rrjedhën e viteve, ndalonte një çast nëpër gëzime të ndeshura gjatë jetës e kthehej prapë në kuzhinën e ngrohtë. Pranë gruas i shfaqej një fëmijë i shëndetshëm që jepte e merrte

për të veshur ato rroba të vockla që po thurte e ëma. «Eh, mor qeratuci i kantiereve, po bëhesh babë, me sa duken punët!» — mendonte me vete. Behija ia kishte kushtuar gjithë kujdesin fëmijës së ardhshme. E shqetësonte vetëm një gjë: Çfarë do të lindte? Eh... sikur ta dinte! Vetëm për t'ia bërë të gjitha gati sipas gjinisë.

Një ditë sapo mbaruan drekën Behija e pyeti të shoqin me pamje të merakosur:

— Kujtim, — të ka zënë syri nëpër dyqane varëse nga ato të bukurat prej plastmasi?

— Oh, ç'hall paska nusja ime! Ka sa të duash edhe këtu te baraka më tej shtëpisë sonë.

— Nga ato të mëdhatë? Ato i di, por unë them për të vogla. Doja një varëse të vogël, të vendosja në dollap rrobat e bebit.

Kujtimi ia dha të qëshurit. Obobo ç'hall paska nusja ime, o shokëni, — tha, po kur pa fytyrën serioze të së shoqes, e mori për qafe dhe i tha:

— Mos u mërzit, e dashur. Kjo çështje do parë. Fundja i shkruajmë një letër ndërmarrjes së plastikës në Durrës. Janë në vete ata, apo jo! Çifti më i gëzuar në botë po lind fëmijë, kurse ata ende nuk i kanë vënë gishtin kokës!

— **Ikë tashti, Kujtim. Ti gjithmonë me të tallur flet,** — i tha e shoqja dhe e shtyu si e zemëruar...

Behija kishte marrë lejen e lindjes e numëronte ditët e ngatërruara për t'u shtruar në maternitet. Kujtimi punonte për ndërtimin e një uzine të re. Brigada e montimit, duhej ta dorëzonte në prag të 1 Majit korpusin kryesor të uzinës. Kështu që i duhej të punonte shpesh edhe jashtë orarit bashkë me shokët e brigadës së tij. Ai punonte

me mendje të tendosur, jo vetëm nga kërkesat e profesionit të tij delikat, por edhe ngaqë herë pas here, në punë e sipër, kujtonte porosinë e së shoqes: «Kujtim, këto ditë mos më lerë vetëm, sidomos në mbrëmje. Kthehu shpejt, të lutem. Kushedi kur më ndodhin shqetësimet».

Më njëzet e gjashtë prill, brigada e montimeve i mbylli punimet kryesore. Kishin mbetur plotësime të vogla. Me këmbënguljen e shokëve Kujtimi u largua nga puna aty nga ora gjashtë e mbrëmjes. Ecte me hapa të shpejtë me mendjen te gruaja e me gëzimin që, brigada e drejtuar prej tij, në 1 Maj do të inauguronte korpusin kryesor të uzinës. «Bëj punën, ngri oxhakë uzinash, pri shirita litarësh e s'ke nevojë të rrahësh gjoksin, oxhakët i shikon dhe qielli», — u thoshte ai shpesh shokëve të tij, kur ndonjëri numëronte veprat në të cilat kishte punuar.

Në rrugën «Konferenca e Pezës» u takua me Lekë Bibën. Kishin një muaj pa u parë. Ata ishin njohur vite më parë në montimin e makinerive në Uzinën Kimike të Laçit. Atje kishin banuar një vit në një dhomë. Kujtimet e vjetra nuk i kishin lënë t'i rrëmbenin vitet. Edhe tashti që punonin në ndërmarrje të ndryshme, ata takoheshin, shkëmbenin biseda e përtërinin kujtimet.

— Qenke dimër fare sonte. Çfarë dreqin ke kështu derëbardhë? — e pyeti Kujtimi shokun e vjetër.

— Sa mirë që të takova, Kujtim... hajde të ulemi diku të marrim nga një gotë, — i tha shoku zymtë.

— Të them të drejtën unë nxitoj një çikë Lekë, poo... ecim e bisedojmë rrugës.

— Jo, po më deshe, të rrimë një copë herë.

— Ç'ke xhanëm, të ka ndodhur gjë? Apo të ka hipur kot ndonjë hije? — e pyeti Kujtimi kureshtar.

— Jo. Kam diçka, — tha Leka dhe e tërhoqi përkrahu.

U futën në një berrari e morën nga një gotë më këmbë.

— Pa më thuaj ç'ke kështu? — e pyeti përsëri Kujtimi i shqetësuar.

Lekë Biba e ktheu gjysmën e gotës pa frymë, e pasi i nguli sytë shokut i tha:

— U ndava me Violetën, u prisha me prindërit e saj.

— E pse kështu, ti më fole aq mirë për atë familje.

— Ashtu është, të mirë janë. Njerëz të ndershëm... atë vajzën kisha nisur ta doja seriozisht... dreqi ta hajë, për pesë pare spec u prish mendimi për të rregulluar jetën. Më në fund do t'ia bëja qejfin dhe nënës... por ja... punë dreqi...

Kujtimi e pa se shoku fliste i nervozuar, bile disi i pirë, prandaj e zuri përkrahu dhe i tha:

— Pa më shpjego pse u prishe me ta, xhanëm?

— Para dhjetë ditësh e premë me prindërit e Violetës fjalën për fejesë. Të nesërmen unë shkova në Mirditë të merrja certifikatën për të ligjësuar fejesën. Mirëpo në certifikatë ishte shënuar kryerja dhe prishja e asaj fejesës së parë. Kështu që unë figuroja i ndarë nga një grua. Kur solla këtu certifikatën, solla dhe prishjen. Familja e vajzës e priti këtë si një gjë të rëndë, si mashtrim. Edhe Violetës iu trondit dashuria dhe respekti. «Nuk të pata ndonjë borxh të ma bëje këtë, tashti që

njerëzit e morën vesh fejesën tonë, bile shumë shogë dhe më kanë uruar.» — më tha me keqardhje ajo. Nuk e merr me mend sesa e urreva veten kur pashë që në sytë e saj u dukën lot. Ç'pyet, or Kujtim. Dje mbrëmë biseda u kthye në një gjyq. Babai dhe xhaxhai i Violetës më thanë: «Po pse, o bir, na e bëre këtë lojë? Ç'faj të kemi? Kjo familje nuk është mësuar me gjëra të tilla. Ne të morëm për djalë të mirë e të deshëm si djalin tonë, tashti na del se paske pasur dy faqe. Pse nuk na i sqarove këto gjëra që në fillim?» Nëna e Violetës fshinte lotët. Violeta rrinte në dhomën e pritjes vetëm. Kurse unë rrija si dru gardhi... E po më ngushtë s'e pata parë veten.

— Ç'më thua, or Lekë! Nuk ua shpjegove ti se ç'fejesë qe ajo?

— U thashë pra, se nuk u kisha treguar, jo për mashtrim, por se ajo ngjarje kishte marrë fund që në atë kohë që u prishën gjithë fejesat e padrejta të kryera në mituri nga prindërit. U thashë se nuk doja që në këtë gëzim, në këtë familje të mirë, t'i kujtoja ato vjetërsira të kanuneve. U thashë se më vjen shumë rëndë për këtë që ndodhi, por se kjo gjë nuk duhet të na prishë. Unë nuk kam qenë i martuar. Ç'keni me letrat e shkruara? Fakti është jeta... E ku di unë se ç'thashë. Isha bërë tym.

— E pastaj, — e pyeti Kujtimi i çuditur me këtë ndodhi të nxituar.

— Pastaj, babai i vajzës më tha: «Ne të kemi dashur. Na vjen shumë rëndë që ndodhi kështu. Ti je fajtor ndaj nesh, nuk u tregove i singërtë. Tashti hajde mbyll fjalët e dynjasë... Vajza jonë nuk ka pse të celebrihet me një ish të martuar.

Prandaj në këtë shtëpi nuk mund të vish më si dhëndër!» Shiko sa mirë më tha! Ai mund t'i thoshte kokës sime: dil përjashta, por u soll me takt. Me ato fjalë më vrau më shumë. Më kot u përpoqa më tej. Nuk kisha më guxim të qëndroja. Dola nga ajo dhomë ku kisha ndjerë gëzim, si njeri i lig. Kur kalova në korridor hodha sytë në dhomën e pritjes dhe pashë Violetën me sy të për-lotur. E pse nuk më ra tavani, dreqi ta hajë!

— Mos e bëj kaq tragjike, ndoshta do të rregullohet puna.

— Ç'do të rregullohet? — pyeti shoku i pakënaqur. — Kjo punë mori fund.

— Nuk di për nder, po më habit, për një gjë kaq të thjeshtë të prishet gjithë ajo punë e mirë. Ti më ke thënë fjalë të mira për njerëzit e Violetës. Këtë pengesë të vogël ata mund ta kalonin me pak logjikë e zemërgjerësi. Nuk ka këtu arsye të fortë për prishje.

— Jo, Kujtim, ata kanë këtu një arsye. Në certifikatë unë figuroj i martuar një herë. Kjo është diçka zyrtare, ku e dinë ata si qëndron e vërteta? Jo, or ti, është jetë kjo, ohu, ka ndodhur që ka fshehur tjetri edhe të kaluarën e tij të keqe dhe është futur në sofër me burra... pa shkak s'janë ata, tjetër gjë se më prishet mua puna, apo duhet të kishin më shumë besim.

— Po mirë ata, po ai dajoja? Më ke thënë se Violeta ka një dajo me detyrë partie?

— Po, instruktor e ka, bash në Komitet.

— Atëherë ç'pret? Nuk i vajte atij? Ti më ke thënë se ai e ka ndihmuar këtë fejesë.

— I kam shkuar sot dy herë e nuk e takova dot. Është i zënë, më thanë. Do t'i kenë treguar

atij dhe nuk ka dashur të më presë.

— Jo, këtë nuk ma merr mendja, — ia preu fjalën Kujtimi.

— Tashti jemi para festës dhe ai mund të jetë i zënë. Shkoi në shtëpi fundja.

— Nuk di si të bëj, dreqi ta hajë... Unë kam shkuar në shtëpinë e tij bashkë me Violetën dhe të atin. Kam shkuar si dhëndër i mirë e tashti të shkoj si gënjeshtar... jo, or ti, e pat kjo punë... Më vjen keq se e kisha nisur me gjithë zemër. Nuk di pse më ishte mbushur mendja se ajo vajzë do të më sillte gëzime në jetë.

— Po vetëm për vetëm me Violetën nuk bisedove?

— Bisedova. Ajo e kupton më mirë se ata, që këtu nuk ka lumë që s'kalohet, por është nën ndikimin e prindërve. Me thënë drejt, ata ka, pastaj edhe zemra i është trembur... diçka dyshon dhe ajo. Këtu, or Kujtim, ka një të keqe tjetër: Ne nuk u njohëm gjatë, nuk iu futëm mirë jetës së njëri-tjetrit. Nxitimi bëri që unë të mos futesha në të kaluarën. Me thënë të drejtën as që më kishte shkuar mendja te certifikata.

— Po sikur t'i vihem unë një herë kësaj pune? — pyeti papritur Kujtimi.

— Ti?! Ata as të njohin, as i njeh.

— Kjo s'ka shumë rëndësi, sepse ma thotë zemra që diçka do të bëjmë, — tha Kujtimi i gjallëruar. Në habinë e nderë te fytyra e shokut, ai dalloj një fije shprese. Kjo i dha guxim më shumë dhe e përsëriti mendimin e tij:

— More diçka do të bëjmë... Duhet të merremi vesh.

— Po si, praktikisht, Kujtim? — pyeti shoku,